

TOPICS LOKALE BEDRIJFSBELASTINGEN

Fiscale topics

TOPICS LOKALE
BEDRIJFSBELASTINGEN

MIGUEL DE JONCKHEERE
(editor)

Topics lokale bedrijfsbelastingen
Miguel De Jonckheere (ed.)

© 2008 Intersentia
Antwerpen – Oxford
<http://www.intersentia.be>

Coverfoto: ©iStockphoto.com/Tony Tremblay – ‘Small bistro in old Quebec city’

ISBN 978-90-5095-765-6
D/2008/7849/14
NUR 826

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

WOORD VOORAF

De jongste jaren is er een merkbaar toegenomen belangstelling voor lokale belastingen in het algemeen en gemeentelijke bedrijfsbelastingen in het bijzonder. Mogelijke verklaring hiervoor is dat de federale inspanningen om bedrijven fiscaal gunstiger te behandelen, automatisch tot gevolg hebben dat gemeentebelastingen verhoudingsgewijze een grotere plaats innemen in het totaal van de fiscale lasten van deze bedrijven. Een andere, minder 'neutrale' verklaring is dat bedrijven effectief meer gemeentebelastingen moeten betalen, omdat gemeenten hun (fiscale) minderontvangsten of toegenomen behoeften vooral aan bedrijven zouden aanrekenen. Wat er ook van zij, deze toegenomen belangstelling maakt dat er nood is aan een publicatie waarin nader wordt ingegaan op de gemeentelijke bedrijfsbelastingen.

In dit boek wordt nader ingegaan op de grenzen van de gemeentelijke belastingbevoegdheid inzake bedrijfsbelastingen. De grondwettelijke fiscale autonomie waarover gemeenten beschikken, maakt een dergelijke aanpak onontbeerlijk, aangezien die autonomie ervoor zorgt dat belastingen in twee gemeenten ondanks hun identieke benaming toch totaal verschillend kunnen zijn op het vlak van concept, belastingplichtige, belastbare feiten, tarieven enz. Een louter praktische analyse van bestaande gemeentelijke bedrijfsbelastingen kan in die zin alleen illustreren hoe die lokale bedrijfsbelastingen er doorgaans uitzien, maar zegt niets over de effectieve belasting in uw gemeente noch over de wettigheid van de door uw gemeente gekozen belastingvorm.

Om gemeentelijke bedrijfsbelastingen met kennis van zaken te kunnen beoordelen, moet dan ook in hoofdzaak worden stilgestaan bij de verschillende wetten, regels en principes die het gebruik van de gemeentelijke belastingbevoegdheid begrenzen. Het is immers met die grenzen dat de geldigheid van een gemeentelijk belastingreglement of van een individuele belastingaanslag moet worden beoordeeld.

In het hiernavolgende werk worden de grondwettelijke bepalingen, de algemene beginselen en de wettelijke regels die de gemeentelijke belastingbevoegdheid definiëren en beperken, stelselmatig geanalyseerd en met concrete voorbeelden toegelicht. Uiteraard wordt ook aandacht besteed aan de procedure waarmee lokale belastingen kunnen worden betwist. In een laatste, meer praktisch deel wordt ten slotte stilgestaan bij de gebruikelijke structuur van een gemeentelijk belasting- of retributiereglement.

De bijdragen werden geschreven door auteurs die vanuit hun wetenschappelijke activiteiten, hun praktijkervaring of beide, met kennis van zaken over de betrokken problematiek schrijven.

Miguel De Jonckheere

INHOUD

WOORD VOORAF	v
--------------------	---

DEEL 1.

<i>DE GEMEENTELIJKE BELASTINGBEVOEGDHEID IN DE GRONDWET: OORSPRONG EN GRENZEN .....</i>	<i>1</i>
---	----------

HOOFDSTUK 1. GEMEENTELIJKE AUTONOMIE IN DE BELGISCHE GRONDWET

JAN ASTAES.....	3
1. Inleiding	3
2. De gemeentelijke fiscale autonomie	4
A. De grondwettelijke bepalingen.....	4
B. De inhoud van de fiscale autonomie van de gemeente.....	5
C. De financiële behoefte van de gemeentebelasting.....	6
D. Het fiscale doel van de gemeentebelasting	7
a. Probleemstelling.....	7
b. De verschillende visies.....	7
c. Enkele voorbeelden.....	9
E. De oorsprong van de gemeentelijke fiscale autonomie.....	12
a. Probleemstelling.....	12
b. De opvattingen in de rechtspraak en de rechtsleer	12
c. Gevolgen.....	13
d. Enkele toepassingen	14
e. Besluit.....	20
3. Retributies en tarieven	20
A. Het begrip retributie	20
B. Kenmerken van de retributie	21
C. Onderscheid belasting – retributie	21
D. Het belang van het onderscheid tussen belastingen en retributies. .	22
E. De bevoegde overheid	22

HOOFDSTUK 2. GEMEENTEBELASTINGEN EN HET GELIJKHEIDSBEGINSEL

ERIC VAN DOOREN	25
1. Algemeen	25
2. Inhoud van het fiscale discriminatieverbod	28
3. Vereisten voor een rechtmatige fiscale differentiatie	31
A. De objectiviteit van aangewende onderscheidingscriteria	32
B. De kennelijke en redelijkerwijze relevantie van onderscheidingscriteria in functie van de aard en het doel van de belasting	35
C. Andere mogelijke onderscheidingscriteria	43
a. De legaliteit van doel en onderscheidingscriteria	44
b. Proportionaliteit en comparabiliteit	45
4. Incorporatie van het gelijkheidsbeginsel in de belastingverordening ...	47
A. Belastingssubject	48
B. Belastbare grondslag en tarificatie	52
5. Conclusies	55

HOOFDSTUK 3. GEMEENTEBELASTINGEN EN HET TERRITORIALITEITSBEGINSEL

JAN ASTAES	57
1. Algemeen	57
2. De inhoud van het territorialiteitsbeginsel	57
A. Algemeen	57
B. Gevolgen inzake indirecte belastingen	58
C. Gevolgen inzake directe belastingen	58
D. Enkele toepassingen	60
3. Het territorium van de gemeente	61

HOOFDSTUK 4. GEMEENTEBELASTINGEN EN HET LEGALITEITSBEGINSEL

JAN ASTAES	63
1. Uitsluitende bevoegdheid van de gemeenteraad	63
2. Onbevoegdheid van het college van burgemeester en schepenen	63
3. Sanctie	64

DEEL 2.**DE GEMEENTELIJKE BELASTINGBEVOEGDHEID: BEPERKINGEN
DOOR ALGEMENE RECHTSBEGINSELEN**

MIGUEL DE JONCKHEERE.....	65
HOOFDSTUK 1. ALGEMEEN.....	67
HOOFDSTUK 2. BEGINSELEN VAN BEHOORLIJKE REGELGEVING .	69
1. Beginselen van behoorlijke regelgeving: inhoudelijk of formeel, van wettelijk of grondwettelijk niveau, middelbeginselen en doelbeginselen.....	69
2. Het beginsel van de duidelijke doelstelling.....	70
A. De vereiste van een financiële behoefte.....	71
B. De vereiste van een hoofdzakelijk fiscaal doel.....	72
C. De vereiste van materiële motivering.....	72
D. De irrelevantie van het ongeoorloofde karakter.....	73
E. Het principe van de belastingvrijdom van overheidsgoederen.....	73
F. Het verbod van belasting op onwettige of zelf veroorzaakte toestanden.....	75
3. Het beginsel van het juiste en bevoegde orgaan.....	75
A. Het openbare-orde-karakter van de fiscale norm.....	76
B. De fiscus draagt de bewijslast.....	78
C. Het materieel legaliteitsbeginsel.....	79
D. Het effectueerbaarheidsbeginsel.....	79
4. Het rechtszekerheids- en vertrouwensbeginsel.....	80
5. Het redelijkheids en evenredigheidsbeginsel.....	81
6. Het rechtsgelijkheidsbeginsel – het zorgvuldigheidsbeginsel.....	82
7. Het beginsel van de (interne) economische en monetaire unie.....	82
8. Het <i>non bis in idem</i> -beginsel.....	83
A. <i>Non bis in idem</i> en het legaliteitsbeginsel.....	84
B. <i>Non bis in idem</i> en het rechtszekerheidsbeginsel.....	84
C. <i>Non bis in idem</i> en het evenredigheidsvermoeden.....	85
D. <i>Non bis in idem</i> en het gelijkheidsbeginsel.....	86
E. <i>Non bis in idem</i> en het doel van de belasting.....	87
HOOFDSTUK 3. BEGINSELEN VAN BEHOORLIJK BESTUUR.....	89
1. Algemeen.....	89

2.	Het redelijkheids- en evenredigheidsbeginsel	89
3.	Zorgvuldigheidsbeginsel en fair play.....	90
4.	Zuiverheid van oogmerk/verbod van machtsafwendings	91
5.	Rechtszekerheid.....	92
6.	Motiveringsplicht	92
7.	Rechten van verdediging: hoorrecht en inzagerecht	93
8.	Het gelijkheidsbeginsel.....	94

DEEL 3.

DE GEMEENTELIJKE BELASTINGBEVOEGDHEID EN DE INTERNATIONALE BEVOEGDHEIDSBEPERKINGEN: HET EUROPEES VERBOD OM ANDERE OMZETBELASTINGEN DAN DE BTW TE HANDHAVEN OF IN TE VOEREN

BART COOPMAN.....	95
-------------------	----

HOOFDSTUK 1. INLEIDING: EEN KORTE HISTORIEK OVER DE TOTSTANDBRENGING VAN HET GEMEENSCHAPPELIJK BTW-STELSEL DOOR MIDDEL VAN RICHTLIJNEN	97
--	----

HOOFDSTUK 2. DIRECTE WERKING VAN DE BTW-RICHTLIJNEN .	99
---	----

HOOFDSTUK 3. HET VERBOD OM OMZETBELASTINGEN IN TE VOEREN EN DE WEZENLIJKE KENMERKEN VAN HET GEMEENSCHAPPELIJKE BTW-STELSEL	101
--	-----

HOOFDSTUK 4. VERBODEN CUMULATIE VAN BTW MET ANDERE OMZETBELASTINGEN	103
---	-----

HOOFDSTUK 5. ARTIKEL 33 VAN DE ZESDE BTW-RICHTLIJN EN LOKALE BELASTINGEN	105
--	-----

HOOFDSTUK 6. CHRONOLOGISCH OVERZICHT VAN RECENTE KENMERKENDE ARRESTEN	109
---	-----

1. Arrest van 8 juli 1986, Kerrutt, zaak 75/83, <i>Jurispr.</i> 1986, 2219.....	109
---	-----

2.	Arrest van 27 november 1985, SA Rousseau Wilmot, zaak 295/8 – Nationale lasten berekend op het omzetcijfer – <i>Jurispr.</i> 1985, 3759	111
3.	Arrest van 3 maart 1988, Gabriel Bergandi – Speelautomaten – zaak 252/6, <i>Jurispr.</i> 1988, 1343.	113
4.	Arrest van 19 maart 1991, Giant tegen gemeente Overijse – Belasting op vertoningen en vermakelijkheden – zaak C-109/90, <i>Jurispr.</i> 1991, I-1385	115
5.	Arrest van 31 maart 1992, Dansk Denkvit APS en P. Poulsen Trading APS – Arbeidsmarktbijdrage – zaak C-200/90, <i>Jurispr.</i> 1992, I-2217	117
6.	Arrest van 7 mei 1992, Aldo Bozzi – Verplichting voor advocaten en procureurs een aanvullende bijdrage te betalen aan een orgaan voor sociale zekerheid – zaak C-347/90, <i>Jurispr.</i> 1992, I-2947.	119
7.	Arrest van 16 december 1992, Raymond Beaulande – Nationale heffing als Frans registratierecht – zaak C-208/91, <i>Jurispr.</i> 1992, I-6709	121
8.	Arrest van 17 september 1997, Fricarnes SA – Nationale heffing bij verkoop van vlees – zaak C-28/96, <i>Jurispr.</i> 1997, I-4939	122
9.	Arrest van 8 juni 1999, Erna Pelzl en anderen – Bijdragen aan verenigingen voor vreemdelingenverkeer en aan fonds tot bevordering van het toerisme – gevoegde zaken C-338/97, C-344/97 en C-390/97, <i>Jurispr.</i> 1999, I-3319	123
10.	Arrest van 9 maart 2000, Evangelischer Krankenhausverein Wien (EKW) en Wein & Co – Gemeentelijke drankbelasting – zaak C-437/97, <i>Jurispr.</i> 2000, I-1157.	125
11.	Arrest van 3 oktober 2006 – Banco Popolare di Cremona Soc. coop. arl / Agenzia Entrate Ufficio Cremona – zaak C-475/03	126

HOOFDSTUK 7. EINDBESLUIT.	129
--	-----

DEEL 4.

DE WETTELIJKE BEPERKINGEN VAN DE GEMEENTELIJKE

BELASTINGBEVOEGDHEID.	131
--	-----

HOOFDSTUK 1. DE VERBODSBEPALING VAN ARTIKEL 464, 1° WIB 1992: EEN HETE ADEM IN DE NEK VAN LOKALE BESTUREN

PATRIZIA MACALUSO	133
------------------------------------	-----

1.	Inleiding	133
2.	Historische duiding van artikel 464, 1° WIB 1992	134

3.	Draagwijdte van de verbodsbepaling	136
A.	Eerste luik: het is de ondergeschikte besturen verboden opcentiemen te heffen op de verschillende soorten inkomstenbelastingen	137
a.	Het begrip opcentiem	137
b.	De uitzonderingen	138
B.	Tweede luik: het is de ondergeschikte besturen verboden gelijkaardige belastingen te heffen op de grondslag of het bedrag van de verschillende soorten inkomstenbelastingen	140
a.	De interpretatie van het begrip grondslag tot eind jaren negentig	141
b.	De rechtspraak m.b.t. belastingen op gemakkelikheden evolueert naar een rechtshistorische interpretatie	143
c.	Besluit	145
4.	De onroerende voorheffing is het in artikel 464,1° WIB92 voorziene uitzonderingsgeval	146
A.	De uitzondering heeft zowel betrekking op het 'bedrag' als op de 'grondslag' van de onroerende voorheffing	146
B.	De heersende rechtspraak bekritiseerd	148
C.	De Raad van State wijkt af van haar vroegere rechtspraak	149
D.	Naar de toekomst toe	150
5.	De heersende rechtspraak wordt verder verfijnd	152
A.	Belastingen op vertoningen en gemakkelikheden	152
B.	Belastingen op tweede verblijven	156
C.	De algemeen provinciebelasting berekend op de oppervlakte	158
6.	Besluit	159

HOOFDSTUK 2. DE FISCALE BEVOEGDHEID VAN DE GEMEENTEN OP HET VLAK VAN DE MET INKOMSTENBELASTINGEN GELIJKGESTELDE BELASTINGEN

PHILIPPE MISSOUL 161

1.	Inleiding	161
2.	De verbodsbepaling inzake de verkeersbelasting	162
A.	Algemeen	162
B.	Bevoegdheid van de gemeenten	162
C.	Draagwijdte van dit verbod	163
D.	Casussen	166
a.	Zelfrijdende werktuigen	166
b.	Kranen	167

c.	Belasting op de drijfkracht	169
d.	Parkeerheffingen	169
3.	De verbodsbepaling inzake de belasting op spelen en wedden- schappen.	171
A.	Algemeen.	171
B.	Bevoegdheid van de gemeenten.	172
C.	Draagwijdte van dit verbod.	172
D.	Casussen.	174
a.	Loterij	174
b.	Paardenwedrennen	176
4.	De verbodsbepaling inzake de belasting op automatische ontspanningstoestellen	179
A.	Algemeen.	179
B.	Bevoegdheid van de gemeenten	179
C.	Draagwijdte van dit verbod.	179
D.	Casussen.	180
a.	Jukeboxen	180
b.	Lunaparken	181
c.	Peepshows en seksshops.	181
5.	De verbodsbepaling inzake de belasting op inverkeerstelling.	183
A.	Algemeen.	183
B.	Bevoegdheid van de gemeenten.	184
C.	Draagwijdte van dit verbod.	184
6.	Besluit	184

HOOFDSTUK 3. DE GEMEENTELIJKE BELASTINGBEVOEGDHEID EN HET VERBOD OM OCTROOIBELASTINGEN TE HEFFEN

	STEVEN MICHIELS en DIRK BOGAERTS	185
1.	Inleiding	185
2.	Het begrip octrooibelasting.	185
A.	Indirecte belasting	187
B.	Evolutie van het begrip	188
3.	Een concrete casus: de belasting op niet-geadresseerd drukwerk.	193
A.	Indirecte belasting	195
B.	Belasting op een dienst	196
4.	De economische en monetaire unie.	198
5.	Besluit	200

DEEL 5.

**BEPERKINGEN OP DE GEMEENTELIJKE FISCALE AUTONOMIE
INGEVOLGE DE UITOEFENING VAN HET ADMINISTRATIEF
TOEZICHT**

JAN ASTAES.....	201
1. Het begrip administratief toezicht.....	203
2. De procédés van het administratief toezicht.....	203
A. Algemeen.....	203
B. De schorsing van het belastingreglement.....	203
C. De vernietiging van het belastingreglement.....	204
3. De organisatie en de uitoefening van het administratief toezicht inzake gemeentebelastingen: vigerende regelgeving in het Vlaamse Gewest.....	204
A. Algemeen.....	204
B. Het administratief toezicht inzake gemeentebelastingen in de gemeenten van het Vlaamse Gewest.....	205
4. De reikwijdte van het bestuurlijk toezicht: wettigheidscontrole en opportunitsonderzoek.....	207
A. De controle van de wettigheid.....	207
B. Het opportunitsonderzoek.....	209
C. Omzendbrieven vanwege de toezichthoudende overheid.....	210
D. Opmerking.....	210
E. De motivering van de beslissing tot schorsing of vernietiging. ...	211
a. Algemeen.....	211
b. Voorbeelden.....	213

DEEL 6.

DE PROCEDURE MET BETREKKING TOT GEMEENTEBELASTINGEN

LEO DE BROECK.....	215
--------------------	-----

INLEIDING. KORT HISTORISCH WETGEVEND OVERZICHT.....	217
---	-----

HOOFDSTUK 1. VESTIGING VAN DE BELASTINGEN

(GEREGELD DOOR DE WET VAN 24 DECEMBER 1996).....	221
--	-----

1. De aangifte(plicht).....	221
2. Onderzoek en controle (specifieke bevoegdheden pas geregeld sinds Wet 1996).....	222

3.	Bewijsmiddelen	227
4.	Ambtshalve aanslag	228
5.	Is een nieuwe regelgeving gewenst?	235

HOOFDSTUK 2. INVORDERING EN INNING VAN DE BELASTINGEN. 237

1.	Bijzondere regels (o.m. het kohier, ‘aanslagtermijnen’) inzake kohieren en contantbelastingen	237
2.	De eigenlijke inning van de lokale belastingen, aanvangend met de verzending van het aanslagbiljet	240
3.	Invordering en gedwongen uitvoering (ook inzake contant- belastingen)	242

HOOFDSTUK 3. GESCHILLENPROCEDURE..... 245

1.	Algemeen	245
2.	Het bezwaar	247
	A. Bij welke instantie dient het bezwaar te worden ingediend?	247
	B. Wie kan bezwaar indienen?	248
	C. Hoe moet het bezwaar worden ingediend?	248
	D. Binnen welke termijn moet bezwaar worden ingediend?	249
	E. Behandeling van het bezwaarschrift	249
	F. Beslissing over het bezwaarschrift	250
3.	De gerechtelijke procedure	251

DEEL 7.

VOORSCHRIFTEN MET BETREKKING TOT HET GEMEENTELIJKE BELASTING- EN RETRIBUTIEREGLEMENT

JAN ASTAES.....	253
-----------------	-----

HOOFDSTUK 1. VOORSCHRIFTEN M.B.T. HET GEMEENTELIJK BELASTINGREGLEMENT .....

1.	De algemene structuur van het belastingreglement	255
	A. Algemeen	255
	B. De titel	255
	C. Het overwegende gedeelte	256

a.	Algemeen.....	256
b.	De toepasselijke wetgeving	256
c.	De financiële behoefte en het fiscale doel van de gemeente- belasting.....	256
d.	De verantwoording van een onderscheid tussen de belastingplichtigen	257
e.	Het onderzoek de commodo et incommodo.....	258
D.	Het beschikende gedeelte.....	259
a.	Algemeen.....	259
b.	De algemeen verplichte vermeldingen.....	259
1.	De heffingstermijn. Het begrotingstechnisch eenjarigheidsbeginsel.....	259
2.	Het belastbare feit.....	261
3.	De belastbare grondslag.....	263
4.	De aanduiding van de belastingplichtige.....	264
5.	De aanslagvoet.....	266
6.	De wijze van invorderen.....	266
c.	De specifiek verplichte vermeldingen.....	267
1.	Algemeen.....	267
2.	De aangifteplicht.....	267
3.	De belastingverhoging.....	268
4.	De vrijstelling van belasting.....	268
5.	De consignatie.....	269
6.	De hoofdelijkheid.....	269
d.	De louter facultatieve vermeldingen.....	270
1.	Algemeen.....	270
2.	De bezwaarprocedure.....	270
3.	De nalatigheids- en moratoriuminteressen.....	270
4.	De betalingstermijn.....	270
E.	Een duidelijk belastingreglement.....	271
2.	De stemming van het belastingreglement. De weergave van de motieven.....	272
A.	De stemming.....	272
B.	De weergave van de motieven.....	273
3.	De bekendmaking van het belastingreglement	273

**HOOFDSTUK 2. VOORSCHRIFTEN M.B.T. HET GEMEENTELIJK
RETRIBUTIEREGLEMENT .....** 277

1.	Algemeen	277
2.	De titel.....	277

3.	Het overwegende gedeelte	277
4.	Het beschikkende gedeelte.	278
	A. De dienst of de prestatie die tot de retributie aanleiding geeft	278
	B. De aanduiding van de schuldenaar	279
	C. Het tarief	279
	D. De wijze van inning	280
5.	De vestigingsprocedure	280
6.	De invordering.	281
	A. De minnelijke inning.	281
	B. De gedwongen inning	281
	C. Geen bijzondere waarborgen	283
	D. De verjaring.	283
7.	De geschillenprocedure	283
8.	Tarieven	284

